

Կիլիկիոյ Կոստանդին Գ. - Լեւոն Բռնակալ - Կոստանդին Դ. ի կարեւոր դրամագիւտ մը

ԶԱՐԵՀ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

Այս յօդուածին նպատակն է ներկայացնել կարեւոր դրամա-
դիւտի մը ուսումնասիրութիւնը: Այս դրամագիւտը կը հաստատէ
Լեւոնի (Բռնակալ) մը թագաւորութիւնը եւ անոր դրամ հատանե-
լը եւ նաեւ յայտնի կ'ընէ Կոստանդին Գ. ի վերջին տարիներուն ու
Կոստանդին Դ. ի առաջին տարիներուն դրամներու արուեստը, ինչ-
պէս նաեւ անոնց կշիռն ու արծաթներու գտութիւնը: Կը ճշդուին
եւ կը լուսարանուին նաեւ վերոյիշեալ երեք թագաւորներու դրա-
մագիտական հարցերը:

Դրամագիւտը, որ կը բաղկանայ 636 կտորներէ, գնուած է Պոլ-
սոյ մէջ, տասը տարիներ առաջ, բայց անոր երբ եւ ուրկէ գտնուի-
լը կը մնայ անծանօթ: Մօտ հինգ տարիներ առաջ դրամագիւտը ամ-
բողջութեամբ եղաւ սեփականութիւնը Նիւ Նորքաբնակ դրամահա-
ւաք եւ դրամագէտ Պր. Մ. Կէվրէկեանի, որ ազնուօրէն զայն տրա-
մադրեց հեղինակին, ուսումնասիրութեան համար: Այս առիթով
մեր մասնաւոր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք Պր. Կէվրէկեա-
նին, որ իր այս քայլով ազգային գանձ մը կորուստէ փրկեց: Դրա-
մագիւտին փոքր մէկ մասը ներկայիս կը գտնուի Պր. Կէվրէկեանին եւ
հեղինակին մօտ, իսկ մեծամասնութիւնը ցրուած է:

Այս շրջանի դրամները շատ տկար զարնուած ըլլալուն, ա-
նոնց պատկերահանումը չափազանց դժուար է: Գոհացուցիչ նկար-
ներ պատրաստուեցան նախ դրամներուն դաճէ օրինակը պատրաս-

տելով, եւ ապա՝ դաճերուն պատկերը հանելով: Այս առիթով մասնաւոր շնորհակալութիւններս ամերիկացի բարեկամիս՝ Mr. Edwin P. McIntyre-ի որ այս դժուարին դորժը յաջողութեամբ կատարեց:

ԴՐԱՄԱԳԻՏԻՏԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դրամագիտութիւնը շատ կարեւոր աղբիւր մըն է ազգի մը պատմութեան ուսումնասիրութեան համար: Հայկական դրամներու ուսումնասիրութիւնը մասնաւոր կարեւորութիւն կը ստանայ երբ նկատի առնենք որ մեր ազգին պատմական կոթողները մեծ մասամբ փոճացած են քաղաքական աննպաստ պայմաններու հետեւանքով:

Պէտք է նկատի առնել որ մեր պատմութիւնը հիմնուած է հայ եւ օտար պատմադիրներու տեղեկագրութեանց վրայ: Օտարներ՝ հայոց վերաբերեալ դէպքերու մասին դրած են իրենց հայեացքով, արդարացներով իրենց արարքները եւ շատ անգամ՝ նուաստացներով հայոց քաղաքական դերը եւ յաջողութիւնները: Հայ գրչագիր պատմաբանները թիւով քիչ են եւ հաւանաբար անոնց գրութիւններէն շատերը կորսուած են ժամանակի ընթացքին, եւ կամ՝ ջնջուած թշնամիին կողմէ: Ասկէ դատ, երբ գերք մը կը հիննար, գրչագիր մը զայն կ'ընդօրինակէր, եւ այս առիթով նոր գրքին մէջ կը մըտցուէին որոշ փոփոխութիւններ: Այսպէսով թէեւ անցեալի գրականութիւնը հիմքն է մեր պատմութեան, սակայն չենք կրնար անցեալի գրութիւնները ընդունիլ իբր բացարձակ ճշմարտութիւն:

Դրամագիտութիւնը բարեբախտաբար այս թերութիւններէն չի տառապիր: Երբ Տիգրանի մը եւ կամ Լեւոնի մը դրամը մեր ձեռքը առնենք, դիտենք որ այս դրամը հատանուած է այդ թագաւորին կողմէ, որոշ շրջանի մը ժամանակամիջոցին: Այդ դրամը ժամանակակից անփոփոխ յիշատակարան մըն է: Կը խօսի ճշմարտութեամբ եւ առանց չափազանցելու իր անունը կրող թագաւորին մասին: Եթէ բարձր արուեստով պատրաստուած է եւ արծաթի բարձր տոկոս ունի, ուրեմն, կը նշանակէ որ այդ թագաւորը եղած է զօրաւոր եւ ունեցած է բարդաւաճ երկիր մը: Եթէ այդ դրամէն շատ կը դուռնուի, ուրեմն թագաւորը տիրապետած է երկար տարիներ: Եթէ դրամը փոքր է, քիչ արծաթով եւ հազուադիւրս, ուրեմն թագաւորը տիրած է կարճ ժամանակ մը եւ բոլորած է անփառունակ շքերջան մը: Այս փաստերը կարելի չէ ժխտել, հոգ չէ թէ ինչ դրամը ըլլան հին պատմագիրները:

Եթէ քննականօրէն ուսումնասիրենք Կիլիկեան Հայաստանի դրամները, կրնանք այդ իշխանապետութեան պատմութիւնը գրել,

նոյնիսկ եթէ ուրիշ պատմական աղբիւրներ դոյութիւն չունենային : Հիմնուած դրամներու վրայ, կրնանք թաղաւորներու յաջորդական տիրապետութիւնը հաստատել, տալ իւրաքանչիւր թաղաւորի տիրապետութեան մօտաւոր շրջանը, պետութեան տնտեսական վիճակը, եւն. : Եթէ տեսնենք թէ օտար դրութիւններ զարնուած են հայկական դրամներու վրայ, կրնանք եզրակացնել թէ թշնամին յարձակած է եւ յաջողած՝ տուգանք առնել հայերէն : Իսկ երբ կը տեսնենք Լեւոնի դրամը լատին գիրերով, կրնանք հետեւցնել որ ան լատին քաղաքներ դրուած է եւ հատանած լատինատառ դրամներ :

Այսպէս, տարակոյտ չկայ թէ դրամազիտութիւնը շատ կարեւոր է աղբի մը պատմութիւնը ուսումնասիրելու համար : Իր կարգին, դրամներու ուսումնասիրութիւնը կախեալ է դրամազիտներու քննական ուսումնասիրութեանց վրայ : Միայն դրամազիտները կըրնան որոշապէս հաստատել թէ այս կամ այն դրամը ո՞ր թաղաւորին կը պատկանի եւ նոյնիսկ որոշ դրամ մը թաղաւորին իշխանութեան ո՞ր շրջանին մէջ հատանուած է : Կան բազմաթիւ պատմական անցքեր, որոնց ծանօթ ենք միայն դրամներու միջոցով :

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՒՏԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուբինեան շրջանէն բազմաթիւ դրամազիտներ երեւան հանուած են բայց դժբախտաբար անոնց մեծամասնութիւնը ցրուած է առանց ուսումնասիրուելու : Ասիկա մեծ կորուստ մըն է հայ դրամազիտութեան համար : Եղած են մէկ երկու յիշատակումներ անցեալին մէջ, այսպէս՝ Սիպիլեան(1) իր գրքին մէջ կը յիշատակէ երկու դրամազիտներ, առանց անոնց պարունակութիւնը քննականօրէն նկարագրելու : Նոյնպէս Կարապետեան(2) դրած է Տաֆնէի նշանաւոր դրամազիտին մասին, առանց սակայն պարունակութիւնը մանրամասնօրէն ներկայացնելու :

1958 թ.ին, Հեթում-Չապէլի պատկանող երկու դրամազիտներ ընդարձակ եւ մանրամասն ուսումնասիրութեան ենթարկուեցան(3) : Այս աշխատանքին հետեւանքով կարելի եղաւ Հեթում-Չա-

1) Հ. Կ. Սիպիլեան, Դասաւորութիւն Ռուբինեան Դրամոց, Վիեննա, 1892, էջ 10, 57 :

2) Պ. Կարապետեան, Տաֆնէի Դրամագիւղը, Հասկ Տաքսիքի, 1949-50, էջ 16-21 :

3) P. Bedoukian, American Numismatic Society, Museum Notes, VIII, 1958, pp. 145-180, pl. XXXIX.

պէլի դրամներու զանազան տեսակները դասաւորել ժամանակագրական կարգով:

Ներկայիս հեղինակին քով կան մօտ քսան դրամազիւտերու արձանագրութիւնները: Ասոնցմէ թերեւս ամենէն հետաքրքրականն ու շահեկանը այս յօդուածին նիւթ եղող Կոստանդին Գ. – Լեւոն Բոնակալ – Կոստանդին Դ.ի 636 կտորներու դրամազիւտն է:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Գ. – ԼԵՒՈՆ ԲՈՆԱԿԱԿԱԼ – ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Դ.Ի ՇՐՋԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ (1344 – 1373 ԹԹ.)

Այս տարիները Կիլիկիոյ թագաւորութեան անկման շրջանը կը ներկայացնեն: Նոյն ատեն ժամանակակից աղբիւրներ կը պակասին այս երեք թագաւորներուն տիրապետութիւնը յստակօրէն ներկայացնելու համար:

Գիտենք որ Կի թագաւորին սպանութենէն ետք, հայ իշխանները թագաւոր ընտրեցին Կոստանդին անունով անձ մը, որ Նղըրեանց Պաղտինի որդին էր: Կոստանդին թագաւորական ցեղէն չէր, բայց կը պատկանէր Կիլիկիոյ իշխանական զօրաւոր ընտանիքին: Ժամանակակից պատմագիրներ կը յիշատակեն զայն իբր հայոց թագաւոր(4): Իսկ պատմութեան գիրքեր զայն կը յիշեն որպէս հայոց թագաւոր, որ իշխեց (5,6) ամբողջ 19 տարիներ, ինչ որ խոտովուած շրջանին համար շատ երկար տեւող զահակալութիւն մըն է: Կոստանդին կը կոչուի երրորդ, քանի որ իր նախորդը՝ Կին, ճանչցուած է նաեւ իբր Կոստանդին Բ.: Ան իշխեց շրջանի մը մէջ, երբ երկիրը տեւականօրէն զօրաւոր թշնամիներու յարձակման ենթակայ էր, կը տառապէր կրօնական ներքին կռիւներով եւ կարծես այս բոլոր դժբախտութիւնները չէին բաւեր, ասիական ժանտախտը անցաւ Կիլիկիոյ վրայէն, տասանորդելով ժողովուրդին թիւը: Նկատի առնելով այս բոլոր տուեալները, պէտք է այն եզրակացութեան հասնինք որ Կոստանդին Գ. կարող անձ մըն էր, եւ կրցաւ երկիրը

4) Լ. Ս. Խաչիկեան, ԺԳ. Դարի Հայերէն Ձեռագրերի Յիշատակարաններ, Սրբուան, 1950, էջ 346: Գաբրիէլ Ա. Կաթողիկոս, Յիշատակարանք Ձեռագրաց, Ա. հտր., Ամբիլիաս, 1951, էջ 532: Վ. Ա. Յակոբեան, Մանր ժամանակագրութիւններ, Բ. հտր., Սրբուան, 1956, էջ 204:

5) Հ. Ղ. Ալիշան, Սրբուան, Վեմսիկի, 1885, էջ 226, 273, 413, 520, 541-544:

6) W. H. Rudt-Collenberg, *The Rupenides, Hethumides and Lusignans*, Paris 1963, p. 87.

ամբողջ 19 տարիներ կառավարել ամենադժուարին պայմաններու տակ: Ան նոյնիսկ յաջողեցաւ Այասը վերադարձել 1347 թ.ին, բայց այս յաջողութիւնը կարճատեւ եղաւ եւ յաջորդ տարին Այասը վերջնականապէս անցաւ թշնամիին ձեռքը: Կոստանդինի վերջին շրջանին երկիրը նորէն ենթարկուեցաւ մահմետականներու յարձակումին, եւ Կիլիկիոյ քաղաքները կողոպուտի ենթարկուեցան: Երբ Կոստանդին մեռաւ 1363 թ.ին, երկիրը իսկապէս ծանր դրութեան մէջ էր:

Այնպէս կ'երեւի թէ այս թաղաւորին մահէն ետք անոր յաջորդեց իր որդին, թէեւ այս մասին ժամանակակից պատմիչները բացարձակ լռութիւն կը պահեն: Բասմաշեան(7) կ'ամփոփէ այս ժամանակամիջոցի պատմական աղբիւրները եւ կը ներկայացնէ Լեւոն մը, որ Կոստանդինի որդին էր եւ զահին տիրեց 1363-1365 թթ. իբր թաղաւոր հայոց: Ամենակարեւոր վկայութիւնը կը գտնենք 1345 թ.ին Կոստանդին Գ.ի կողմէ գրուած յիշատակարանի մը մէջ: Այս գրութիւնը կ'արժէ հոս ներկայացնել ամբողջութեամբ:

«Ի թուականութեանս հայոց ԶՂԴ ես Կոստանդին հայոց արքայ ստացայ զսուրբ աւետարանս, որ է կազմեալ արծաթեղէն եւ ոսկեղէն, նըկարակերպ գեղեցկութեամբ զարդարեալ, որ եւ ստացայ զսա յարմար արդեանց իմոց, զոր յառաջին նախնեաց մերոց հասեալ եղեւ առ մեզ նշան բարեաց, եւ նովաւ ետու զսուրբ աւետարանս ծածկեալ գեղեցիկ կերպարանաւք, եւ շնորհեսցի զսա սըրբոյ եկեղեցւոյ ըստ փափաքանաց սրտի իմոյ եւ մեծ յուսոյ, միշտ յիշատակ լինել ինձ եւ ամենայն զարմից իմոց եւ հաւրն իմոյ Տէր Պաղտին մարաշխատուն հանգուցելոյն առ Քրիստոս, այլ եւ վասն յերկար կենդանութեան մերոյ եւ աստուածապարգեւ որդւոյն Աւշնի եւ Լէոնի»(8):

Ինչպէս Բասմաշեան կը գրէ, այս Լեւոնն է, որ իր հօրը մահուանէն ետք գրաւեց զահը, իբրեւ օրինաւոր ժառանգորդ:

Այս Լեւոնին մասին Ալիշան կ'ակնարկէ քանի մը անգամ: Այսպէս, «ըստ ոմանց Լեւոն ոմն կորզէ զթագն, այլ խոտեալ 'ի բաց մերժի» եւ կ'աւելցնէ ծանօթութիւն մը Աւետիք Ամտեցիէն. «Յղեւ թաղաւոր Լեւոն մ'այլ, խոչընտակ Կոստանդեայ, եւ խռովութիւն ոչ սակաւ ընդ միմեանս»(9):

7) .Կ. Յ. Բասմաշեան, Լեւոն Ե. Լուսինեան, Բաքիզ, 1908, էջ 20-29:

8) Recueil des Historiens Croisades, Documents Armeniens, vol. II. Paris 1906, p. 707.

9) Ալիշան, Սիսուան, էջ 544:

Բասմաջեան կը յիշատակէ նաեւ յոյն ժամանակագիր Մաքի-րասի գրածը, թէ՛ 1360 թ.ին, Հայոց թագաւորութիւնը Լեւոնի մը ձեռքն էր, որ ընդամէնը «200 քաղաք եւ ամրութիւն» ունէր, բայց բոլորն ալ կորսնցուց(10): Հակառակ տարեթիւի քանի մը տարի տարբերութեան, շատ հաւանական է որ այս Լեւոնը Կոստանդինի յաջորդն էր:

Ուրբանոս Ե. Պապը իր նամակին մէջ կը յիշատակէ Լեւոն մը, որ դահին վրայ նստած էր 1363-1364 թթ.ուն, որ դահընկալ եղած էր(11):

Նոյն ատեն Ալիշան չ'ընդունիր, թէ այս Լեւոնը Կոստանդինի որդին է, քանի որ կը գրէ թէ «Սրածութիւն 'ի Սիս, բազում պարոնայք և քահանայք և արքայորդիքն մեռանին» 1357 թ.ին(12). Իսկ ուրիշ տեղ կը գրէ թէ Կոստանդին ժառանգ չձգեց. «կու մեռնէր 1363 թուականին՝ չթողլով ժառանգ արու. վասն զի իր երկու որդեակն, Օշին եւ Լեւոն, ապագայ մատաղ յոյս Հայոց, հօրերնուն աչքին առջեւ մեռած էին»(13): Թերեւս սակայն Կոստանդին ունէր ողջ ուրիշ որդիներ, քանի որ «էին նորա որդիք բազումք», ինչպէս կը զրէ Դարդեւ(14):

Այս Լեւոնի թագաւորութիւնը դեռ ուսումնասիրութեան կարօտ է, եւ ընդհանրապէս Հայոց պատմութեան գիրքերը կը խուսափին զայն յիշելէ: Նոյն իսկ Րուտ-Քօլէնպէրկի(15) գիրքը որ նուիրուած է Կիլիկեան Հայաստանի թագաւորական տոհմերու ազգադրական ճիւղերու ուսումնասիրութեան, չի յիշատակեր այս Լեւոնը:

Սակայն ինչպէս կը տեսնենք, դրամագիտութիւնը որոշապէս կը հաստատէ թէ Կոստանդին Գ.ի կը յաջորդէ Լեւոնը եւ անոր կը յաջորդէ Կոստանդին Գ. թագաւորը: Ընդունելով այս փաստը, անհասկնալի է թէ ինչո՞ւ զայն կը կոչենք Լեւոն Բռնակալ, քանի որ օրինաւոր դրամ հատանած է իբր օրինաւոր թագաւոր՝ միւս թագաւորներու կարգին: Կարապետեան(16) բոլոր Լեւոն գրութեամբ դրամները տուած է 1363-1365 թթ.ուն իշխող Լեւոնին եւ թերեւս

10) Բասմաջեան, Լեւոն Ե. Լուսինեան, էջ 24, Ծանօթութիւն:

11) Rudt-Collenberg, *The Rupenides*,, p. 76.

12) Ալիշան, Սիսուան, էջ 560:

13) Հ. Ղեւոնդ Ալիշան, Հայ վեհեա, Վննսիկ, 1896, էջ 130-131:

14) R. H. C. D. A., vol. II, p. 58-59.

15) Rudt-Collenberg, *The Rupenides*., p. 87.

16) Պ. Կարապետեան, «Բագմավեպ», 1952, էջ 167:

հետեւելով Ալիշանի կարծիքին, դայն կոչած է Լեւոն Բոնակալ: Այս կոչումը կը մնայ մինչեւ որ պատմական կէտերը ամբողջապէս լուսարանուին:

Լեւոն Բոնակալը իշխեց միայն երկու տարի եւ չենք գիտեր թէ ինչ պարագաներու տակ ան հրաժարեցաւ դահէն: Գիտենք որ անոր յաջորդեց Կոստանդին Դ., որ Նեղրի Հեթում Ջամբուլանի որդին էր:

Կոստանդին Դ. կ'իշխէր փոքր երկրամասի մը վրայ, որ միշտ թշնամիներու յարձակման ենթակայ էր: Արեւելքի միակ զօրաւոր զրխտոնեայ թագաւորը Կիպրոսի Պետրոս Ա.ն էր: Կոստանդին քանիցս ջանաց անոր օգնութեամբ իր դիրքը ամբապնդել, եւ թէեւ 1367 թ.ին Պետրոս յաջողեցաւ Այսսը զբաւել, Կոստանդին չկրցաւ Պետրոսի միանալ, որովհետեւ Սիսի եւ Այասի միջեւ գտնուող դաշտային Կիլիկիան թշնամիին ձեռքն էր: Կացութիւնը այնքան ծանր էր, որ յաջորդ տարին հայերը դահը առաջարկեցին Պետրոսի, յուսալով որ անոր օգնութեամբ քաղաքական կացութիւնը կը բարելաւուի: Սակայն Պետրոս սպաննուեցաւ 1369 թ.ին, եւ այսպէս բնաւ հայոց թագաւոր չկարգուեցաւ:

Տարի մը ետք թշնամին յաջողեցաւ Սիսը կրակի տալ, բայց կ'երեւի միջնարբերը մնաց հայոց ձեռքը, որովհետեւ դրամահատութիւնը շարունակուեցաւ, եւ հայեր շուտով վերստին տիրացան Սիսի: Ճարահատ, հայերը Կիպրոսի Պետրոս Բ. թագաւորին դիմեցին որ Կի թագաւորին եղբորորդին (որ Կիպրոս կը գտնուէր) դայ Սիս եւ պսակուի հայոց թագաւոր: Կոստանդին Դ. սպաննուեցաւ 1373 թ.ի Ապրիլին(17) եւ յաջորդ տարին Լեւոն եկաւ Սիս ու պսակուեցաւ թագաւոր հայոց:

Կոստանդին Դ.ի մասին Դարդել(18) քանի մը տող ունի, բայց դրած է երկարօրէն Կիպրոսի թագաւորին հայոց թագաւոր կարգուելու ջանքերուն մասին: Պէտք է նկատի առնենք որ Դարդել լատին մըն էր եւ լատին Լեւոն Ե. Լուսինեանի խոստովանահայրը: Ան Կիլիկիոյ պատմութիւնը գրած է լատին հայեացքով, եւ ի նպաստ լատին շահերու:

Իսկութեան մէջ Կոստանդին Դ. այդքան ալ անկարող կամ վատթար մէկը չէր կրնար եղած ըլլալ, ինչպէս կը յիշատակուի պատմութեան գիրքերուն մէջ: Ան ինը տարիներ շարունակաբար

17) Ալիշան, Միսուան, էջ 544:

18) R. H. C. O. A., vol. II, p. 36.

իշխեց ամենադժուարին պարագաներու տակ: Ան թէ իմաստութիւնը եւ թէ վեհութիւնը ունեցաւ դահը Կիպրոսի թագաւորին տալու, պայմանով որ ան Կիլիկիոյ օգնութեան դար: Ան շարունակ դրամ հատանեց, ապացուցանելով երկրին կարգապահ գոյատեւումը:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Գ. – ԼԵԻՈՆ ԲՈՒՆԱԿԱՆ – ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄՆԵՐԸ

Սիպիլեան առաջին դիտնականն էր որ հայ դրամագիտութիւնը դրաւ հաստատուն հիմերու վրայ, եւ իր գիրքը մինչեւ այսօր կը նկատուի կարեւոր հրատարակութիւն մը: Սակայն Սիպիլեան չէ կարողացած Կոստանդին Գ.ի եւ Դ.ի դրամները իրարմէ զանազանել (19): Ան Կոստանդին Գ.ի կու տայ միայն քանի մը հազուադիւր դրամներ, հակառակ անոր որ ան տիրեց ամբողջ 19 տարիներ. իսկ Կոստանդին Դ.ի կու տայ միւս բոլոր «Կոստանդին» դրութեամբ դրամները, հակառակ որ այս վերջինը տիրեց միայն 8 տարիներ: Երկու Կոստանդիններու դրամները իրարմէ զանազանելը շատ դժուար է, որովհետեւ այս երկուքը յաջորդաբար իշխած ըլլալուն՝ իրենց դրամներու արուեստը իրարու շատ կը նմանի: Այս առեղծուածին բանալին գտնուեցաւ 1954 թ.ին (20), երբ յայտնի եղաւ որ Կոստանդին Գ.ի դրամները աւելի արծաթ պարունակելով, անոնց համեմատական կշիռը (specific gravity) 9.50-էն բարձր էր, իսկ Կոստանդին Դ.ը՝ ընդհանրապէս 9.30-էն ցած: Այս թիւերը պարզօրէն կը ցոլացնէին Կոստանդին Դ.ի դրամներուն աւելի քիչ արծաթ ունենալը: Տեսնուեցաւ նաեւ որ ընդհանրապէս Կոստանդին Գ.ի դրամներու դաշտին մէջ կային օղակներ, կէտեր, գիրեր, եւն., իսկ Կոստանդին Դ.ի դրամները ունին երկու կողմը Լ-ի կամ Տ-ի նման գիրեր: Նկատելի է նաեւ Տարսոսի մէջ հաստնուած Կոստանդին դրամները, որոնք անշուշտ Գ.ի պէտք է տալ, ունին օղակ մը դաշտին մէջ եւ այս դրամներուն համեմատական կշիռը 9.5-էն վեր է: Հետաքրքրական է նաեւ նկատի առնել որ Կոստանդին Դ.ի դրամներու երկրորդ կողմը ընդհանրապէս ՇիՆԵԱԼ (կամ ՇիՆԱԼ) Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ գրուած է ամբողջապէս. իսկ Կոստանդին Գ.ի դրամներու վրայ այս գրութիւնը կրճատուած է: Այս տուեալները նկատի առնելով հեշտութեամբ կրնանք այս երկու Կոստանդիններու դրամները իրարմէ զանազանել: Կան նաեւ Կոս-

19) Հ. Կ. Սիպիլեան, Դասաւորութիւն Ռուբէնեան Դրամոց, էջ 10, 57:

20) P. Bedoukian, American Numismatic Society, Museum Notes, VIII, 1958, pp. 145-180, pl. XXXIX.

տանդին Դ.ի պղինձ եւ կամ շատ քիչ արծաթ պարունակող դրամներ(21), զորս Սեքուլեան կը նախընտրէ կոչել արծաթապղինձ(22):

Հակառակ Սեքուլեանի թելադրութեան, այս դրամները որ թ դիրը ունին դաշտին մէջ, կը պատկանին Կոստանդին Դ.ի, ինչպէս կ'ապացուցանուի մեր դրամագիտի քննութեամբ: Այս դրամագիտէն կը պարզուի որ թէ՛ Լեւոն Բունակալ եւ թէ՛ Կոստանդին Դ. հատանած են այս թ դիրով պղինձ(23) կամ արծաթապղինձ(24) դրամները: Այս դրամները կամ որոշ անձուկ շրջանի մը մէջ հատանուած դրամներ են, երբ արծաթը կը պակսէր, եւ կամ՝ Սեքուլեանի կոչած արծաթապղինձներ էին, տարբերելով արծաթներէն: Այս հարցը դեռ լուսարանուած չէ, բայց անոնք իբր պղինձ դրամ չէին գործածուեր, քանի որ վերջերս այս թաղաւորներուն զուտ պղինձներն ալ գտնուեցան(25):

Սիպիլեան(26) կը գրէ թէ 1874 թ.ին, Կիլիկիայի եւ Գոնիայի մէջտեղերը 120-ի չափ արծաթ դրամներ գտնուեցան, որոնք կը պատկանէին Օշինի (11 հատ), Լեւոն Դ.ի (38 հատ), Լեւոնի (17 հատ), Կիլի (8 հատ), Կոստանդին Դ.ի Տարսոն հատանուած (4 հատ) եւ 35 հատ ուրիշ Կոստանդիններ: Սիպիլեան կը գրէ թէ Լեւոն ընթերցուածով դրամները շատ կը նմանին Կոստանդին ընթերցուած դրամներուն եւ կը պատկանին նոյն շրջանին, եւ այս Լեւոն դրամները կ'ընծայէ Լեւոն Դ.ի(27): Պէտք է յիշել սակայն որ Սիպիլեան ծանօթ էր Լեւոնի մը գոյութեան, որ իշխեց 1363-1365 թթ.ուն, բայց կ'ըսէ թէ ան դրամ չունի(28): Որքան որ դիտենք,

21) Զ. Պտուկեան, Կիլիկեան Հայաստանի Դրամները, Վիեննա, 1963, էջ 406-408:

22) Հ. Ե. Սեֆուլեան, Վիեննայի Միթթարեան Թանգարանի Կոստանդին Դ. - Լեւոն Ե. Դրամները, Վիեննա, 1971, էջ 4:

23) Զ. Պտուկեան, Կիլիկեան Հայաստանի Դրամները, էջ 398-399, 406-408:

24) Հ. Ե. Սեֆուլեան, Վիեննայի Միթթարեան Թանգարանի... էջ 4:

25) Paul Z. Bedoukian, *The Copper Coins of the Later Kings of Cilician Armenia*, ANS Museum Notes, 15, 1969, pp. 131-135. pl. XXII. Այս յօդուածը սխալ տպուած է «Հանդէս Ամսօրեայ»ի մէջ (1969, քիւ 7-9, էջ 351-355) եւ Հ. Ե. Սեֆուլեան (էջ 5) այս սխալ տպագրութեամբ վրայ հիմնուելով ինծի կը վերագրէ բալորովի սխալ եւ ամտեղի տեսութիւններ: Խնդիրը կը պարզուի վերայիշեալ յօդուածիս ամփոփումը բնագիրը կարդալով:

26) Հ. Կ. Սիպիլեան, Դասաւորութիւն Ռուբէնեան Դրամոց, էջ 57:

27) Նայմը, էջ 58:

28) Նայմը, էջ 85:

Կարապետեան(29) առաջինն էր որ ԼԵՎՈՆ գրութեամբ դրամները վերագրեց Լեւոն Բոնակալին եւ հետագային երեւան ելած փաստե-
բը հաստատեցին անոր կարծիքը: Ներկայ դրամագիւտին ուսում-
նասիրութիւնը կը լուսարանէ նաեւ որոշ շփոթութիւններ(30):

Միջնադարուն եւ Կիլիկեան շրջանին, դրամահատութիւնը
այդքան հաստատուած սիստեմաքիբ ճարտարարուեստ մը չէր:
Դրամի կնիք պատրաստողները մասնազէտ գեղարուեստագէտներ
չէին: Կը գրէին իրենց կարողութեան չափով եւ շատ անգամ ան-
կատար: Այս պատճառով ամէն կնիք կը տարբերէր միւսներէն թէ
պրութեամբ եւ թէ արուեստով: Ճիշդ է որ ամէն շրջան իր չափը,
ձեւը եւ արուեստը ունէր որ կը ցոլացնէր ժամանակի կացութիւնը
եւ փողերանոցին վիճակը: Դրամին ձեւը, արուեստը, կշիռը, եւն.,
շատ անգամ շատ աւելի կարեւոր են քան փոքր դարտուղութիւններ՝
պրութեանց մէջ: Այսպէս, թէեւ գիտենք որ ԼԵՎՈՆ գրութեամբ
դրամները կը պատկանին Լեւոն Բոնակալին, չենք կրնար բացար-
ձակօրէն յայտարարել թէ բոլոր ԼԵՎՈՆ գրութեամբ դրամները
անպայման Լեւոն Բոնակալին պէտք է տալ: Այսպէս, իշխան Լե-
ւոն Բ.ի դրամին վրայ գրուած է ԼԵՎՈՆ ԾԱՌԱ ԱՅ - ՈՐԴԻ ՍՏԵ-
ՓԱՆԷԻ, բայց ոչ ոք այս դրամը կու տայ Լեւոն Բոնակալի, որով-
հետեւ ան գրուած է Վ-ով: Նոյնպէս եթէ Լեւոն Ե.ի փոքր պղինձ
մը գտնենք(31), որուն վրայ յատակօրէն գրուած է ԼԵՎՈՆ, այդ
դրամը չենք կրնար Լեւոն Բոնակալի վերագրել, քանի որ Կիպրոսի
Լուսինեան առիւծը կը տեսնենք այդ դրամին վրայ, որ յար եւ
նման է Լեւոն Ե.ի պղինձներուն: Ասիկա պարզապէս կը նշանակէ
որ կնիքը պատրաստողը սխալած է:

Նոյնպէս՝ եթէ խոշոր դրամագիւտի մը մէջ տեսնենք մեծ
թիւով ԼԵՎՈՆ դրամներ, եւ նոյն արուեստով քանի մը ԼԵՒՈՆ
դրամներ, այս ԼԵՒՈՆ դրամները պէտք է տանք Լեւոն Բոնակալի եւ
ոչ թէ Լեւոն Ե.ի, քանի որ դրամագիւտը որեւէ Լեւոն Ե.ի դրամ
չի պարունակեր: Կը տեսնենք որ մեր դրամագիւտը ունի 8 հատ ԼԵ-
ՒՈՆ գրուածքով դրամներ, 42 ԼԵՎՈՆ-ներու շարքին: Ասոնք անտա-
րակոյս կը պատկանին ԼԵՒՈՆ Բոնակալին. եւ պրութեան տարբե-
րութիւնը պարզապէս փորպղիչին սխալն է: Այս փաստերուն վրայ

29) Պ. Կարապետեան, «Բագմավէպ», 1952, էջ 167:

30) Հ. Կ. Սեֆուլեան, Վիեննայի Միլիթարեան Թանգարանի...:

31) Այս տեսակ պղինձ ամտիպ դրամ մը կը գտնուի Պր. Յ. Կեվրէկեանի

Հիմնուելով պէտք է մերժել թէ՛ Միպիլեանի՝ զանոնք Լեւոն Գ.ի վերադրելը, եւ թէ՛ Սեքուլեանի՝ Լեւոն Ե.ին վերադրելը(32) :

Կոստանդին Գ.ի դրամներու մասին խօսեցանք վերը Կոստանդին Գ.ի դրամներու կարգին : Այս երկու թաղաւորներուն դրամները իրարմէ զանազանելը այլեւս դժուարութիւն մը չի ներկայացներ :

Այս շրջանի դրամները կը ցոլացնեն քաղաքական կացութիւնը եւ ընդհանրապէս ցածորակ արուեստով շինուած են : Ասկէ զատ՝ քիչ արծաթ պարունակելուն համար անոնք գորշ դոյն մը ունին : Յայտնի է որ հասցնելով և մեծաքանակ հատանուած ըլլալուն համար շատ քիչ կարեւորութիւն տրուած է անոնց կերպարանքին :

ԴՐԱՄԱԳԻՒՏԻՆ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Տարակոյս չկայ որ այս 636 կտոր Կոստանդին Գ. – Լեւոն Բռնակալ – Կոստանդին Գ. դրամները կը կազմեն դրամաքիւտ մը, այսինքն՝ ամէնը մէկ գտնուած որոշ եւ կարճ ժամանակամիջոցի դրամներ են : Այս յայտարարութիւնը վստահօրէն կրնանք ընել, որովհետեւ դրամաքիւտին մէջ կը տեսնենք բազմաթիւ կտորներ, որոնք նոյն կնիքէն ելած են : Ասդիէն անդիէն մէկիկ մէկիկ հաւաքուած խումբի մը մէջ բնաւ կամ շատ քիչ նոյն կնիքէն ելած դրամներ կը գտնուին :

Կը տեսնենք նաեւ որ այս բոլոր 636 դրամները բաւական իրարու կը նմանին, նոյն գորշ գոյնով եւ արուեստով :

Դրամագիւտը հետեւեալ բաղադրութիւնը ունի.—

Կոստանդին Գ.	28	անորոշ-մաշած	3
Լեւոն Բռնակալ	42	անորոշ-մաշած	8
Կոստանդին Գ. թ/թ	55	անորոշ-մաշած	48
Կոստանդին Գ. թ/	19	անորոշ-մաշած	34
Կոստանդին Գ. Տ/Տ	102	անորոշ-մաշած	208
Կոստանդին Գ. Լ/Լ	31	անորոշ-մաշած	33
Կոստանդին խառն դրեր	7		
Կոստանդին ձին ձախ	3		
Անորոշ դրամներ			15
Գումար	287		349
Ընդհանուր գումար	636		

32) Հ. Կ. Սեֆուլեան, Վիեննայի Միլիթարեան Թանգարանի..., էջ 9-10:

Նշանակալից է որ այս դրամազիւտին մէջ չկան Տարսոն սպռուած դրամներ: Չկան նաեւ բարձր արծաթ պարունակող դրամներ: Նկատելի է նաեւ որ Կոստանդին Գ-ի դրամներու թիւը քիչ է, 31 հատ կամ հազիւ հարիւրին հինգ: Այս կը նշանակէ որ դրամազիւտին Կոստանդին Գ-ի դրամները կը պատկանէին իր թագաւորութեան վերջին շրջանին: Կարելի է նաեւ որ այս բոլոր 636 դրամները կը պատկանէին որոշ շրջանի մը «արծաթապղինձ» դրամներու:

Լեւոն Բռնակալին բոլոր դրամներն ալ ունին թ դիրք, մինչդեռ հեղինակին գրքին մէջ յիշատակուած մօտ հարիւրէն միայն 11 հատը թ դիրք ունին(33), իսկ Սեքուլեանին ցանկին մէջ գտնուած 200 Լեվոններու մօտ 40-ը ունին թ դիրք(34): Թերեւս այս դրամները կը տարբերէին աւելի զուտ արծաթ դրամներէն:

Հետաքրքրական է նաեւ քննել Կոստանդին Գ-ի դրամները: Հաւանական է որ թ պարունակող դրամները սկզբնական շրջանին կը պատկանին, քանի որ ԼԵՎՈՆԻ նման թ դիրք ունին: Այս դրամներուն յաջորդած են S/S դրամները, որովհետեւ անոնք մեծամասնութիւնը կը կազմեն. իսկ Լ/Լ դրամները թերեւս աւելի վերջի շրջանին կը պատկանին, քանի որ աւելի փոքրաթիւ են: Այնպէս կ'երեւի թէ այս դրամները թաղուած են Կոստանդին Գ-ի թագաւորութեան վերջին շրջանին, երբ Լ/Լ դրամները կը հատանէին Սիսի փողերանոցին մէջ: Հեղինակին գրքին մէջ(35) կը տեսնուին դրեթէ հաւասար թիւով Լ/Լ եւ S/S դրամներ: Նոյնը կարելի է ըսել Սեքուլեանի յիշատակած բազմաթիւ Կոստանդին Գ-ի դրամներու մասին(36): Եթէ ենթադրենք որ Կոստանդին Գ-ի թագաւորութեան ժամանակ նախ S/S եւ յետոյ Լ/Լ դրամներ հատանած են, այն ատեն իր առաջին չորս տարուան միջոցին հատանած է Լ/Լ դրամները: Այս հաշիւով, դրամազիւտը թերեւս կը պարունակէ առաջին չորս տարիներու S/S դրամները, եւ մէկ տարուան ալ Լ/Լ դրամները: Այս նկատումով կրնանք ենթադրել որ այս դրամազիւտը թաղուած է Կոստանդին Գ-ի թագաւորութեան հինգերորդ տարուոյն մէջ, այսինքն՝ 1370 թ.ին:

Քորփուսին դրամները ներկայացուած են ժամանակագրական կարգով եւ թուականօրէն: Ուր որ կարելի է, Պտուկեանի քորփուսին թիւը տրուած է երկրորդ սիւնակին մէջ: Անկէ վերջ տըր-

33) Զ. Պտուկեան, Կիլիկեան Հայաստանի Դրամները, էջ 395-399:

34) Հ. Կ. Սեքուլեան, Վիեննայի Միւիթարեան Թանգարանի..., էջ 44-45:

35) Զ. Պտուկեան, Կիլիկեան Հայաստանի Դրամները, էջ 399-406:

36) Հ. Կ. Սեքուլեան, Վիեննայի Միւիթարեան Թանգարանի..., էջ 57-84:

ուած է Ա. եւ Բ. կողմի դրութիւնը: Յաջորդ սիւնակին մէջ տըր-
ուած է այդ դրամին ո՛ր կնիքով կոխուած ըլլալը: Յայտնի է որ
բազմաթիւ դրամներ նոյն կնիքէն ելած են: Վերջին սիւնակին մէջ
տրուած են դաշտի նշանները եւ անոնց ուր դտնուելը (տես երկու
զծագրութիւնները որ կը լուսարանեն այս կէտը):

Երկու տախտակները կը ներկայացնեն դրամագիւտին զա-
նազան դրամները:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Այս դրամագիւտը հաստատապէս կ'ապացուցանէ թէ Կիլի-
կիոյ Կոստանդին Գ.ի յաջորդած է Լեւոն մը, որ օրինաւորապէս
շարունակած է դրամահատութիւնը:

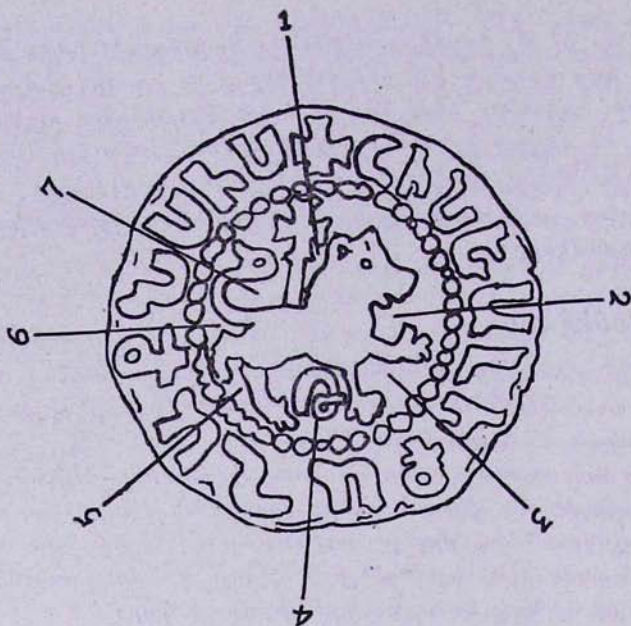
Կը հաստատուի նաեւ որ Կոստանդին Գ. — Լեւոն Բոնակալ
եւ Կոստանդին Դ. թագաւորները հատանած են քիչ արծաթ պա-
րունակող դրամներ, որոնք հաւանաբար արժէքով կը տարբերէին
արծաթ դրամներէն: Նշանակելի է որ այս դրամագիւտի 636 դրամ-
ներուն մէջ ոչ մէկ հատ լաւ արծաթ դրամ կար:

Սկսելով Կի թագաւորէն՝ դրամներու դաշտին մէջ կը տեսնուի
օղակ մը կամ կէտեր: Այս նշանները կը շարունակուին անոր յա-
ջորդող Կոստանդին Գ.ի եւ Լեւոն Բոնակալի դրամներուն վրայ:
Լեւոն Բոնակալէն սկսեալ դաշտին մէջ կը տեսնենք թ զիբը, որ
կը շարունակուի Կոստանդին Դ.ի դրամներուն վրայ: Դաշտին մէջ
թ զիբը ունեցող Կոստանդին Գ.ի դրամ չկայ(37):

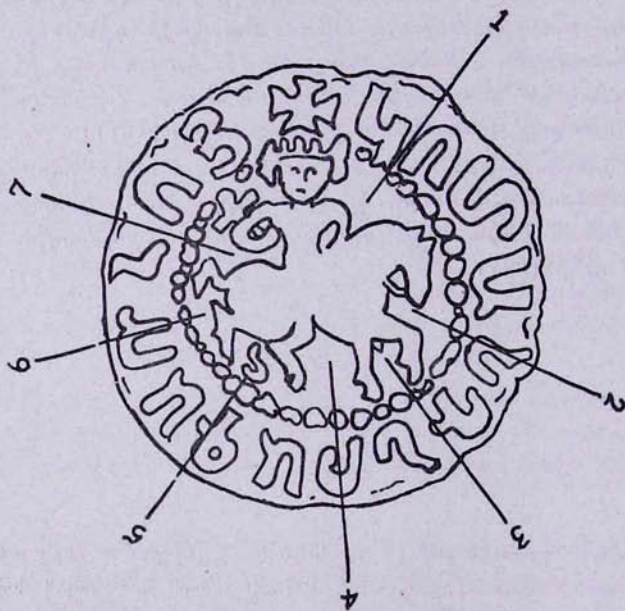
Կը տեսնուի նաեւ որ Լեւոն Բոնակալի արուեստով բայց Լե-
ւոն զրութեամբ դրամները կը պատկանին Լեւոն Բոնակալի եւ ոչ
թէ Լուսինեան Լեւոն Ե.ի, որուն դրամները բոլորովին տարբեր
արուեստ ունին(38):

37) Այս մկատումներով Հ. Կ. Սեֆուլեամի (էջ 40) թ զիբը ունեցող Կոս-
տանդինի արծաթապիմները պետք է վերադարձուին Կոստանդին Գ.ի:

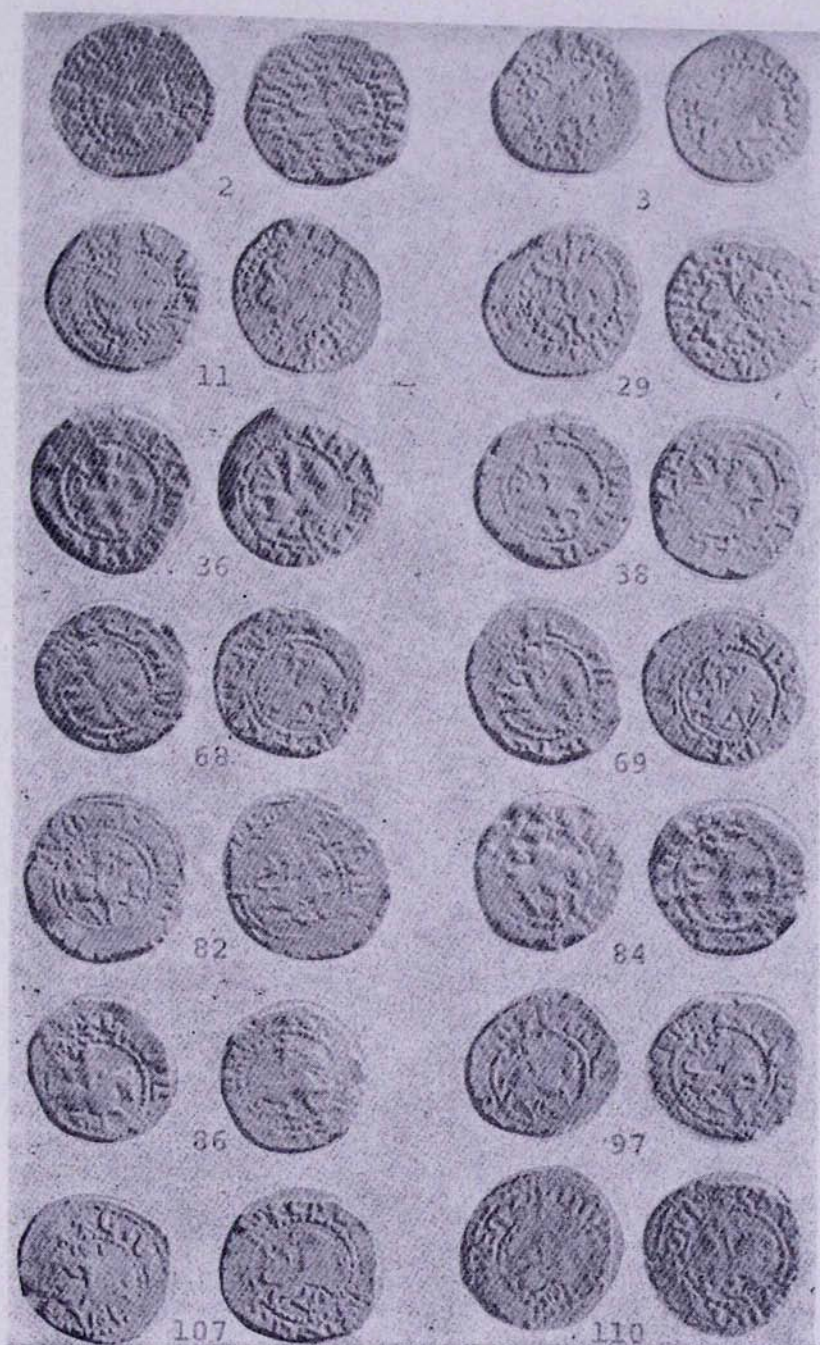
38) Այս դրամագիւտը կը ժխտէ Հ. Կ. Սեֆուլեամի կարծիքը, քե՛ս այս
դրամները կը պատկանին Լեւոն Ե.ի (տես՝ Հ. Կ. Սեֆուլեամ, էջ 9 եւ 85):

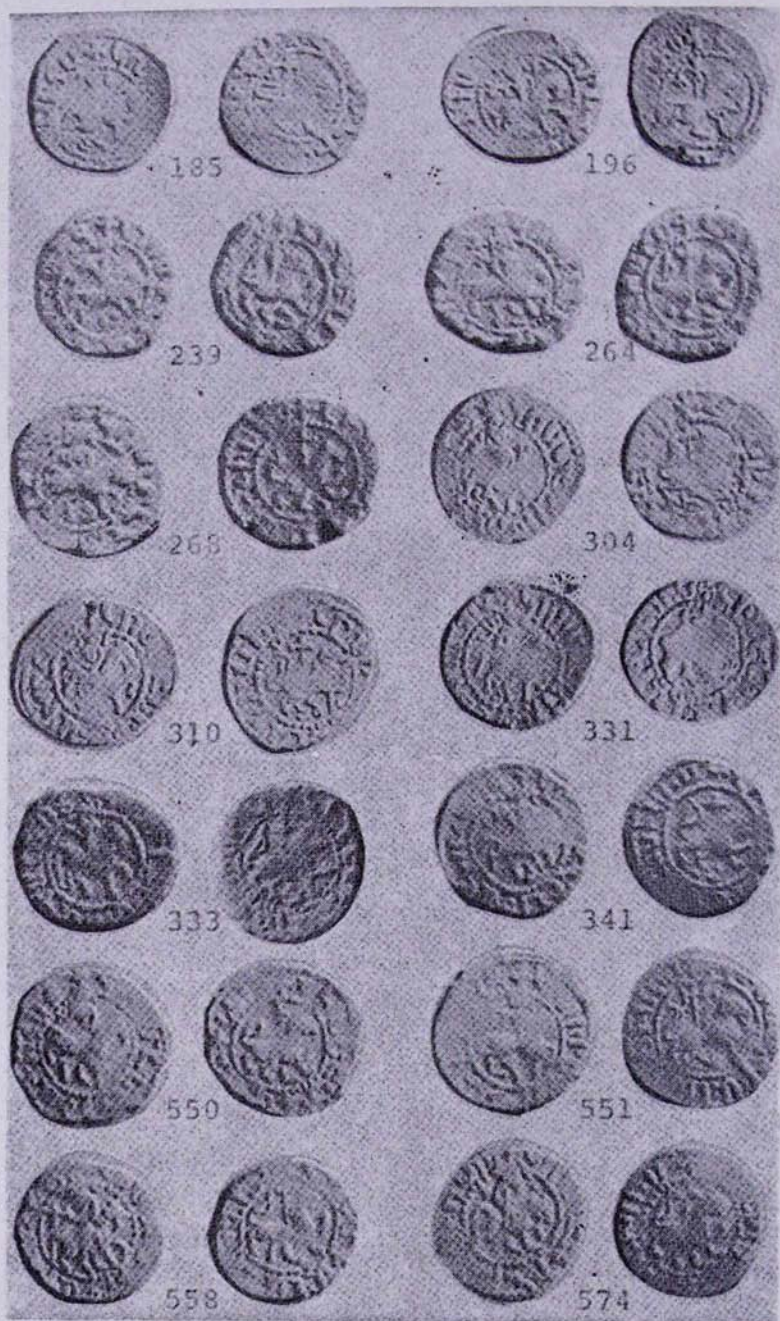

7ԱՇՏԻ ՆՇԱՆԸ Թ-Գ

5-5 ԿՏՂՂ ՆՇԱՆԸ

ԴՐԱՄԱԳԻՒՏԻՆ ՔՈՐՓՈՒՍԸ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Գ. Ի ԴՐԱՄՆԵՐԸ

Պտուկեան			Կգիք
Թիւ	Քորփուսի քիւ		
1Ա	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳՐ ՀԱ		
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Օղակ ձախ դաշտին մէջ Մազոտ առիւծ
2Ա	նոյն	1Ա	
Բ	նոյն	1Բ	
3Ա	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳՐ ՀՈՑ		
	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ		Օղակ ձախ դաշտին մէջ Առիւծը աջ
	1-9565 կրամ Հ. Կ. 9-24		
4Ա	նոյն	3Ա	
	նոյն	3Բ	
5Ա	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳՐ ՀՈՑ	3Ա	Օղակ ձախ դաշտին մէջ Առիւծը աջ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		
	2-050 կրամ Հ. Կ. 9-23		
6Ա	նոյն	3Ա	
Բ	նոյն	4Բ	
7Ա	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՐ Հ		Օղակ ձախ դաշտին մէջ Մազոտ առիւծ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		
8Ա	2106 ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՐ Հ		Օղակ ձախ դաշտին մէջ Առիւծը աջ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ ՔԱՂԱՔ ՍԻՍ		
9Ա	նոյն		Օղակ ձախ դաշտին մէջ Առիւծը աջ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս		
10Ա	2106 նոյն	9Ա	
Բ	նոյն		
11Ա	2109 ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՐ		Օղակ ձախ դաշտին մէջ Առիւծը աջ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		
	2-125 կրամ Հ. Կ. 9-27		
12Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳՐ ՀՈՑ		Առանց օղակի Մազոտ առիւծ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		
13Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳՐ ՈՑ		Առանց օղակի Ծ Գիբը առիւծին յետին ոտքերուն միջեւ
Բ	ՇԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		

14Ա		ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ Հ		Առանց օղակի
Բ		ՇԻՆԵԱՒ Ի ԳԱՂԳՆ Ի		Առիւծը աջ
15Ա		նոյն	14Ա	Առիւծը աջ
Բ		ՇԻՆԵԱՒ Ի ԳԱՂԳՆ Ի ՍԻՍ		Առանց օղակի
16Ա	2106	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ Հ		Առիւծը աջ
		ՇԻՆԵՒ Ի ՔԱՂՔՆ Ի ՍԻՍ		Առանց օղակի
17Ա		նոյն	16Ա	Մազոտ առիւծ
Բ		նոյն		Առանց օղակի
18Ա		նոյն	16Ա	Առիւծը աջ
Բ		ՇԻՆԱՒ Ի ՔԱՂՔՆ Ի ՍԻ		Առանց օղակի
19Ա		նոյն	17Բ	Առիւծը աջ
Բ		Անորոշ		Առանց օղակի
20Ա		նոյն	19Ա	Մազոտ առիւծ
Բ		ՇԻՆԵԱՒ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍՍ		օղակ ձախ թաթին տակ
21Ա		նոյն	19Ա	Առանց օղակի
Բ		նոյն	20Բ	
22Ա	2103	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՅ		Լ գիրը ձիուն յետին
Բ		ՇԻՆԵԱ ՔԱՂՔՆ Ի ՍԻՍ Ն		նորքերուն միջեւ
				Լ գիրը առիւծին յետին
23Ա		ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՈՑ		Օղակ ձախ դաշտին մէջ
Բ		ՇԻՆԵԱ ՔԱՂՔՆ ՍԻՍ		Մազոտ առիւծ
24Ա		նոյն		Օղակ ձախ դաշտին մէջ
Բ		նոյն		Առիւծը աջ
25Ա	2108	ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳ ՀՅ		Առանց օղակի
		ՇՆԱՒ ԳԱՂԱԳ Ի		
26Ա		ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱԳ ՀՈՑ		Առանց օղակի
Բ		ՇԻՆԵԱ ԳԱՂԳ Ի ՍԻ		Առիւծը աջ
27Ա		ԿՈՏՆԴԻՆ ԹԱՐ ՀՅ		Առանց օղակի
Բ		ՇԻՆԱՒ Ի ՔԱՂՔ Ի ՍԻ		Առիւծը աջ
28Ա		նոյն		Առանց օղակի
Բ		ՇԻՆԱՒ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Տ գիրը առիւծին յետին
				նորքերուն միջեւ
29		Անորոշ		
30		Անորոշ		
31		Անորոշ		

ԼԵՎՈՆ ԲՈՆԱԿԱԼԻ ԴՐԱՄՆԵՐԸ

Թիւ	Քոնքիոս		ԿՁԻԲ	Դաշտի	Ոչան
32Ա		ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈ		Թ-2	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի Ս		Թ-2	
33Ա	2139	ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈ		Թ-2	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ԽՍ		Թ-3	
34Ա		նոյն		Թ-2	
Բ		նոյն		Թ-3	
		ԿՀԻՌ 1.5855 ԿՐԱՄ Հ. Կ. 9.08			
35Ա		նոյն		Թ-7	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ		Թ չկայ	
36Ա		նոյն	35Ա	Թ-7	
Բ		նոյն	35Բ	Թ չկայ	
37Ա		նոյն	35Ա	Թ-7	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔ Ի ՍԻ		Թ-3	
38Ա		նոյն	35Ա	Թ-7	
Բ		նոյն		Անորոշ	
39Ա	2164	ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱՄ ՀԱՅՈՅ		Թ-5	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻ		Թ-3	
		ԿՀԻՌ 1.748 ԿՐԱՄ Հ. Կ. 9.15			
40Ա	2164	նոյն	39Ա	Թ-5	
Բ		նոյն	39Բ	Թ-3	
		ԿՀԻՌ 1.720 ԿՐԱՄ Հ. Կ. 9.05			
41Ա	2164	նոյն	39Ա	Թ-5	
Բ		նոյն	39Բ	Թ-3	
42Ա	2164	նոյն	39Ա	Թ-5	
Բ		նոյն		Թ-5	
		ԿՀԻՌ 1.649 Հ. Կ. 8.96			
43Ա	2164	նոյն		Թ-2	
		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս		Թ-6	
44Ա	2164	նոյն	43Ա	Թ-2	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-3	
45Ա	2164	նոյն	43Ա	Թ-2	
Բ		նոյն	44Բ	Թ-3	
46Ա	2164	նոյն	43Ա	Թ-2	
Բ		նոյն	44Բ	Թ-3	
47Ա	2164	նոյն	43Ա	Թ-2	
Բ		նոյն	44Բ	Թ-3	
		ԿՀԻՌ 1.829 ԿՐԱԿ Հ. Կ. 8.97			

48Ա	2164	նոյն		Թ-5
Բ		նոյն		Թ-3
			կշիռ 1.7315 կրամ Հ. Կ. 9.04	
49Ա	2164	նոյն	48Ա	Թ-5
Բ		նոյն	48Բ	Թ-3
50Ա	2164	նոյն		Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ		Թ-5
51Ա	2164	նոյն		Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-3
52Ա	2164	նոյն	51Ա	Թ-5
Բ		նոյն	51Բ	Թ-3
53Ա		ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱՄ ՀԱՈՑ		Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-3
54Ա		նոյն		Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ		Թ-3
55Ա		նոյն	54Ա	Թ-5
Բ		նոյն	54Բ	Թ-3
56Ա		նոյն	54Ա	Թ-5
Բ		նոյն		Թ-3
57Ա		նոյն	54Ա	Թ-5
Բ		նոյն	56Բ	Թ-3
58Ա		նոյն	54Ա	Թ-5
Բ		նոյն		Թ-5
59Ա		նոյն	54Ա	Թ-5
Բ		նոյն	58Բ	Թ-5
60Ա		նոյն	53Ա	Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ	53Բ	Թ-3
61Ա		նոյն		Թ-2
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻ		Թ-3
62Ա		ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱ	Առանց Թ շրթ	
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍՍ		Թ-5
63Ա		ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱ		Թ-2
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ		Թ-3
64Ա		նոյն	63Ա	Թ-2
Բ		նոյն	63Բ	Թ-3
65Ա		նոյն	63Ա	Թ-2
Բ		նոյն	63Բ	Թ-3
66Ա		ԼԵՎՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՈ		Թ-2
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ	Առանց Թ շրթ	

67Ա	նոյն	66Ա	թ-2
Բ	նոյն	66Բ	Առանց թ դրի
68Ա	Լեւոն ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈ		թ-2
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ա		թ-3
	ԿՀԻՌ 1.6015 ԿՐՍՄ Հ. Կ. 9.07		
69Ա	նոյն	68Ա	թ-2
Բ	նոյն	68Բ	թ-3
70Ա	նոյն	68Ա	թ-2
Բ	նոյն	68Բ	թ-3
71Ա	նոյն	68Ա	թ-2
Բ	նոյն	68Բ	թ-3
	ԿՀԻՌ 1.7155 Հ. Կ. 9.10		
72Ա	նոյն	68Ա	թ-2
Բ	նոյն		Առանց թ դրի
73Ա	նոյն	68Ա	Առանց թ դրի
Բ	նոյն		
	ԿՀԻՌ 1.7155 Հ. Կ. 9.10		
74-75	Անորոշ Լեւոն Դրամներ		
76-81	Անորոշ Լեւոն Դրամներ		

ԿՈՏԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄՆԵՐԸ Թ-Թ ԳՐԵՐՈՎ

Թիւ	Քննիչու	Կճիք	Թ-Թ Գրեբը
82Ա	ԿՈՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳԱՌ		թ-1
Բ	ՇԻՆԱԼ ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		թ-5
83Ա	ԿՈՏԱՆԴ. ԹԱԳԱՌ ՀՅ		թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		թ-4
84Ա	նոյն	83Ա	թ-4
Բ	նոյն	83Բ	թ-4
	ԿՀԻՌ 1.6465 Հ. Կ. 9.07		
85Ա	նոյն	83Ա	թ-4
Բ	նոյն		Առանց թ դրի
86Ա	նոյն		թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		թ-5
	ԿՀԻՌ 2.048 Հ. Կ. 9.00		
87Ա	նոյն	86Ա	թ-4
Բ	նոյն	86Բ	թ-5

88Ա	ԿՈՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ Հ		Թ-2
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-4
89Ա	նոյն		Թ-2
Բ	նոյն		Թ-4
90Ա	նոյն		Թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս		Թ-4
91Ա	ԿՈՏԱՆԴՆ		Թ-5
Բ	ՇԻՆԱԼ ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-5
92Ա	նոյն		Թ-5
Բ	նոյն		Թ-5
93Ա	ԿՈՏԱՆԴՆ		Թ-2
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ		Թ-5
94Ա	նոյն	93Ա	Թ-2
Բ	նոյն	93Բ	Թ-5
95Ա	ԿՈՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ ՀՈ		Թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-5
96Ա	նոյն	95Ա	Թ-4
Բ	նոյն	95Բ	Թ-5
97Ա	նոյն	95Ա	Թ-4
Բ	նոյն	95Բ	Թ-5
	ԿՀԻՌ 2-052 Հ. Կ. 9-03		
98Ա	նոյն	95Ա	Թ-4
Բ	նոյն	95Բ	Թ-5
99Ա	նոյն	95Ա	Թ-4
Բ	նոյն	95Բ	Թ-5
100Ա	նոյն	95Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-5
101Ա	նոյն	95Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-5
102Ա	ԿՈՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ ՀԱ		Թ-5
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ		Անորոշ
103Ա	նոյն	102Ա	Թ-5
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ		Թ-5
104Ա	նոյն		Թ-2
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ		Թ-5
105Ա	ԿՈՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ Հ		Թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-4
106Ա	նոյն		Անորոշ
Բ	նոյն		Թ-5

107Ա	ԿՈՍՏՆԴՆԵ ԹԱԳԱՄ Հ		Թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-4
	ԿՀԻՌ 1.784 ԿՐՄՄ Հ. Կ. 8.66		
108Ա	նոյն	107Ա	Թ-4
Բ	նոյն	107Բ	Թ-4
109Ա	նոյն	107Ա	Թ-4
Բ	նոյն	107Բ	Թ-4
110Ա	նոյն	107Ա	Թ-4
Բ	նոյն	107Բ	Թ-4
	ԿՀԻՌ 1.488 ԿՐՄՄ Հ. Կ. 9.01		
111Ա	նոյն	107Ա	Թ-4
Բ	նոյն	107Բ	Թ-4
	ԿՀԻՌ 1.557 ԿՐՄՄ Հ. Կ. 9.10		
112Ա	նոյն		Թ-4
Բ	նոյն		Թ-4
	ԿՀԻՌ 1.3065 Հ. Կ. 9.10		
113Ա	ԿՈՍՏՆԴՆԵ ԹԱԳԱՄ ՀԾ		Թ-4
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ		Թ-3
114Ա	նոյն	113Ա	Թ-4
Բ	նոյն	113Բ	Թ-3
	ԿՀԻՌ 1.594 ԿՐՄՄ Հ. Կ. 9.06		
115Ա	նոյն	113Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-4
116Ա	նոյն	113Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-3
117Ա	նոյն	113Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-4
118Ա	նոյն		Թ-4
Բ	նոյն		Թ-3
119Ա	նոյն	118Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-4
120Ա	նոյն	118Ա	Թ-4
Բ	նոյն	119Բ	Թ-4
121Ա	նոյն	118Ա	Թ-4
Բ	նոյն		Թ-4
122Ա	նոյն		Թ-3
Բ	նոյն		Թ-5
123Ա	նոյն	122Ա	Թ-3
Բ	նոյն	122Բ	Թ-5
124Ա	նոյն	122Ա	Թ-3

Բ	նոյն			Թ-2
125Ա	նոյն			Թ-4
Բ	նոյն			Թ-3
126Ա	նոյն		125Ա	Թ-4
Բ	նոյն		125Բ	Թ-3
127Ա	ԿՈՍՏԱՆԴՆԻ ԹԱԳԱՄ	ՀՈ Աստղ մը ձիուն		Թ-5
			գլխուն վրայ	
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ			Թ-5
128Ա	նոյն		127Ա	Թ-5
Բ	նոյն		127Բ	Թ-5
129Ա	նոյն			Թ-4
Բ	նոյն			Թ-5
130Ա	նոյն			Թ-4
Բ	նոյն			Թ-6
131Ա	ԿՈՍՏԱՆԴՆԻ ԹԱԳԱՄ			Թ-2
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ			Թ-5
132Ա	նոյն		131Ա	Թ-2
Բ	նոյն		131Բ	Թ-5
133Ա	նոյն		131Ա	Թ-2
Բ	նոյն		131Բ	Թ-5
134Ա	նոյն		131Ա	Թ-2
Բ	նոյն			Թ-3
135Ա	ԿՈՍՏԱՆԴՆԻ ԹԱԳԱՄ	ՀՈՑ		Թ-1
Բ	ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ			Թ-5
		Կշիռ 1.516 կրամ	Հ. Կ. 8.87	
136Ա	նոյն		135Ա	Թ-1
Բ	նոյն		135Բ	Թ-5

ԱՆՈՐՈՇ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆԻ ԴՐԱՄՆԵՐ Թ-Թ

137Ա	Անորոշ	Աստղ ձիուն	գլխուն վրայ	Թ-5	
Բ	Անորոշ			Թ-3	
		Կշիռ 1.516	Հ. Կ. 8.87		
138Ա	Անորոշ			Թ-1	
Բ	Անորոշ			Թ-5	
139Ա	Թ-1:	140Ա	Թ-1:	141Ա	Թ-1
Բ	Թ-5:	140Բ	Թ-5:	141Բ	Թ-3

- 142Ա թ-2: նոյն 143Ա - 151Ա:
 Բ թ-2: նոյն 143: 144Բ-145Բ թ-4: 146-150Բ թ-5: 151Բ թ-6
- 152Ա թ-4: նոյն 153Ա - 169Ա:
 Բ թ-2: 153Բ-154Բ թ-2: 155Բ-160Բ թ-4: 161Բ-167Բ թ-6:
 168,169 անորոշ:
- 170Ա թ-5: նոյն 171Ա-184Ա:
 178Բ թ-3: 179Բ-182Բ թ-5: 183,184 անորոշ:
- 170Բ-171Բ թ-2: 173-1

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄՆԵՐԸ ՄԻԱՑՆ Ա. ԿՈՂՄԸ
 ՄԷԿ Թ ԳԻՐՈՎ

185Ա	2229	ԿՈՍՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ ՀԱ	Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս	Առիւծը աջ
		ԿԼԵՌ 1.9135 Հ. Կ. 9.00	
186Ա		նոյն	185Ա թ-5
Բ		նոյն	185Բ Առիւծը աջ
187Ա		նոյն	185Ա թ-5
Բ		նոյն	185Բ Առիւծը աջ
188Ա		նոյն	185Ա թ-5
Բ		նոյն	185Բ Առիւծը աջ
189Ա		նոյն	Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ	Առիւծը աջ
190Ա		նոյն	189Ա թ-5
Բ		նոյն	189Բ Առիւծը աջ
191Ա		ԿՈՍՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ ՀՈՑ	Թ-1
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ	Առիւծը աջ
192Ա		ԿՈՍՏԱՆԴՆ ԹԱԳԱՄ Հ	Թ-2
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔ Ս	Առիւծը աջ
193Ա		նոյն	192Ա թ-2
Բ		նոյն	192Բ Առիւծը աջ
194Ա		նոյն	Թ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔ ՍԻՍ	Դաշտին մէջ Տ
195Ա		նոյն	Թ-4
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔ ՍԻ	Առիւծը աջ
196Ա		ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ	Թ-1
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս	Առիւծը աջ
197Ա		նոյն	196Ա թ-1

Բ	նոյն	196Բ Առիւծը աջ
198Ա	նոյն	196Ա Թ-1
Բ	նոյն	196Բ Առիւծը աջ
199Ա	նոյն	Թ-4
Բ	ՇիւնԱԼ Ի ԳԱՂԱԲՆ Ս	Առիւծը աջ
200Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ ՀՈՑ	Թ-4
Բ	ՇիւնԵԼ Ի	Դաշտին մէջ Տ
201Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ ՀՑ	Թ-5
Բ	ՇիւնԱԼ Ի ԳԱՂԱԲՆ ՍԻ	Առիւծը աջ
202Ա	նոյն	Թ-2
Բ	ՇիւնԱԼ Ի ԳԱՂԱԲՆ ՍԻ	Առիւծը աջ
203Ա	նոյն	Թ-4
Բ	ՇիւնԱԼ Ի	Առիւծը աջ
204Ա - 207Ա	Անորոշ	Թ-5
208Ա - 227Ա	Անորոշ	Թ-4
228Ա - 233Ա	Անորոշ	Թ-2
234Ա - 237Ա	Անորոշ	Թ-1

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄՆԵՐԸ Տ-Տ ԳՐԵՐՈՎ

238Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳ Մ ՀԱՅՈՑ	Տ-4, 0-7
Բ	ՇիւնԵԼ Ի ԳԱՂԱԲՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4, 0-3
239Ա	նոյն	Տ-4, 0-7
Բ	ՇիւնԵԼ Ի ԳԱՂԱԲՆ ՍԻՍ	Տ-4, 0-5
	ԿԶԻՌ 2-575, Հ. Կ. 9-03	
240Ա	նոյն	239Ա Տ-4, 0-7
Բ	նոյն	239Բ Տ-4, 0-5
241Ա	նոյն	239Ա Տ-4, 0-7
Բ	նոյն	239Բ Տ-4, 0-5
	ԿԶԻՌ 1-913 Հ. Կ. 9-01	
242Ա	նոյն	Տ-4, 0-5
Բ	նոյն	Տ-4,
243Ա	Անորոշ	Տ-4, 0-5
Բ	Անորոշ	Տ-4, 0-5
244Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳ Մ ՀՈՑ	Տ-4, 0-2
Բ	ՇիւնԵԼ ԳԱՂԱԲՆ ՍԻՍ	Տ-4,
245Ա	նոյն	Տ-4, 0-7
Բ	նոյն	Տ-4, 0-5

246Ա		ԿՈՍՏԱՆԴՆԻՆ ԹԱԳԱՄ Հ		Տ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Տ-5
247Ա		նոյն		Տ-4
Բ		նոյն		Տ-4
248Ա		նոյն		Տ-4
Բ		նոյն		Տ-4
249Ա		նոյն		Տ-4
Բ		նոյն		Տ-4
		ԿՀԻՌ 1.752 Հ. Կ. 9.00		Տ-4
250Ա	2190	ԿՈՍՏԱՆԴՆԻՆ ԹԱԳՄ ՀՈՑ		Տ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Տ չկայ
251Ա	2190	նոյն	250Ա	Տ-5
Բ		նոյն		Տ-5
252Ա	2190	նոյն		Տ-5
Բ		ՇԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Տ-5
253Ա	2190	նոյն		Տ-5
Բ		նոյն		Տ-5
254Ա	2190	նոյն		Տ-4
Բ		նոյն		Տ-5
255Ա		նոյն		Տ-4
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Տ-5
256Ա		նոյն		Տ-5
Բ		նոյն		Տ-5
257Ա		նոյն		Տ-5
Բ		ՇԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ		Տ-5
		ԿՀԻՌ 1.6260 Հ. Կ. 8.97		
258Ա		նոյն	257Ա	Տ-5
Բ		նոյն	257Բ	Տ-5
259Ա		նոյն		Տ-5
Բ		նոյն		Տ-5
260Ա		նոյն	259Ա	Տ-5
Բ		նոյն	259Բ	Տ-5
261Ա		նոյն	259Ա	Տ-5
Բ		նոյն	259Բ	Տ-5
262Ա		նոյն		Տ-4
Բ		ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ		Տ-4
263Ա		նոյն	262Ա	Տ-4
Բ		նոյն		Տ-4
264Ա		նոյն	262Ա	Տ-4

				S-4
Բ	նոյն			
	կշիռ 1.800 Հ. Կ. 9.09	262Ա		S-4
265Ա	նոյն			S-4
Բ	նոյն			S-4, 0-5
266Ա	նոյն			S-4
Բ	Շինել է ԲԱՂԱՔՆ ՍԻՍ			S-4, 0-5
267Ա	նոյն			S-4
Բ	նոյն			S-4
268Ա	նոյն			S-4
Բ	Շինել է ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ			
	կշիռ 1.888 Հ. Կ. 9.03	268Ա		S-4
269Ա	նոյն	268Բ		S-4
Բ	նոյն	268Ա		S-4
270Ա	նոյն			S-4
Բ	նոյն			S-4
271Ա	նոյն			S-4
Բ	Շինել է ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	271Ա		S-4
272Ա	նոյն	271Բ		S-4
Բ	նոյն	271Ա		S-4
273Ա	նոյն	271Բ		S-4
Բ	նոյն			S-4
274Ա	նոյն			S-4
Բ	նոյն			
	կշիռ 1.6800 կրամ, Հ. Կ. 9.00			S-4
275Ա	նոյն			S-4
Բ	նոյն	275Ա		S-4
276Ա	նոյն	275Բ		S-4
Բ	նոյն			S-4
277Ա	նոյն			S-4
Բ	նոյն	277Ա		S-4
278Ա	նոյն	277Բ		S-4
Բ	նոյն			S-4
279Ա - 300Ա	նոյն բայց անորոշ			S-4
279Բ - 300Բ	նոյն բայց անորոշ			S-4
301Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ			S-4, 0-7
Բ	Շինել է ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ			S-4
302Ա	նոյն			S-4
Բ	Շինել է ԲԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ			S չկա
303Ա	ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ			S-5
Բ	Շինել է ԲԱՂԱՔՆ ՍԻՍ			S-5

304Ա		կշխ 1.6300 կրամ, Հ. Կ. 8-8	
Բ		նոյն	Տ-4
		նոյն	Տ-4
305Ա		կշխ 1.5855 կրամ, Հ. Կ. 9-3	
Բ		ԿՈՍՏԸՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ ՀԱՈՑ	Տ-4, 0-7
		ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4, 0-5
306Ա		նոյն	Տ-4, 0-5
Բ		նոյն	Տ-4, 0-5
307Ա	2185	ԿՈՍՏԸՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
308Ա		նոյն	Տ-4
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
309Ա		ԿՈՍՏԸՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ ՀՑ	Տ-5
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔ ՍԻ	Տ-5
310Ա		նոյն	Տ-5
Բ		նոյն	Տ-5
		կշխ 1.4965 կրամ, Հ. Կ. 9-10	
311Ա	2215	ԿՈՍՏԸՆԴԻՆ ԹԱԳԱՄ ՀՈՑ	Տ-4
Բ		ՇԻՆԱԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ ՍԻՍ	Տ-4
312Ա	2215	նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
313Ա	2215	նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
314Ա		նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
315Ա		նոյն	Տ-4
Բ		ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ ՍԻՍ	Տ-4
316Ա		նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
317Ա		նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
318Ա		նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
319Ա		նոյն	Տ-4
Բ		նոյն	Տ-4
320Ա		նոյն	Տ-4
Բ		ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4

321Ա	ԿՈՍԱԸՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ	Տ-4
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
	ԿՀԻՌ 1.7900 ԿՐԱՄԲ, Հ. Կ. 9.00	
322Ա	նոյն	Տ-4
Բ	նոյն	Տ-4
323Ա	նոյն	322Ա Տ-4
Բ	նոյն	322Բ Տ-4
324Ա - 326Ա	նոյն	Տ-4
324Բ - 326Բ	նոյն	Տ-4
327Ա	նոյն	Տ-5
Բ	նոյն	Տ-5
328Ա - 330Ա	ԿՈՍԱԸՆԴԻՆ ԹԱԳԱՈՐ ՀՈՑ	Տ-4
Բ - Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ ՍԻՍ	Տ-4
	ԿՀԻՌ 2.0025 ԿՐԱՄԲ, Հ. Կ. 9.27	
331Ա	նոյն	Տ-5
Բ	նոյն	Տ-5
332Ա - 333Ա	նոյն	Տ-5
Բ - Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ	Տ-5
334Ա	ԿՈՍԱԸՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ	Տ-5
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
335Ա	նոյն	Տ-4
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
336Ա	ԿՈՍԱԸՆ ԹԱԳԱՈՐ ՀԱՅՈՑ	Տ-5
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-5
337Ա	ԿՈՍԱԸՆ ԹԱԳԱՈՐ ՀՈՑ	Տ-4
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
338Ա	ԿՈՍԱՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ	Տ-7
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Անորոշ
339Ա	ԿՈՍԱՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ Ց	Տ-4
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
340 - 547	ՉԱՆԱՉԱՆ Տ - Տ ԳՐԵՐՈՎ ԱՆՈՐՈՇ ԿՈՍԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄԵՆԵՐ	

ԿՈՍԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄԵՆԵՐԸ Լ-Լ ԳՐԵՐՈՎ

548Ա	ԿՈՍԱԸՆԴԻՆ ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ	Լ-4
Բ	ՇԻՆԵԼ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Լ-4

549U		ከገቢ		
ቶ		ከገቢ	548U	ገ-4
550U		ከገቢ		ገ-4
ቶ		ከገቢ		ገ-4
		ካጊኮ 1.8805 ሂ. ካ. 9.15		ገ-4
551U - 555U		ከገቢ		ገ-4
ቶ - ቶ		ከገቢ		ገ-4
556U		ከገቢ		ገ-4
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-4
		ካጊኮ 1.8535 ሂ. ካ. 9.24		ገ-5
557U - 558U		ከገቢ		ገ-4
ቶ - ቶ		ከገቢ		ገ-5
559U		ካገቢዎች ስራዎች ስራ		ገ-5
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-5
		ካጊኮ 1.769 ካገቢዎች, ሂ. ካ. 9.12		
560U - 564U		ከገቢ		ገ-5
ቶ - ቶ		ከገቢ		ገ-5
565U	2188	ካገቢዎች ስራዎች ስራ		ገ-5
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		
566U	2188	ከገቢ		ገ-5
ቶ		ከገቢ		ገ-5
567U		ከገቢ		ገ-5
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-5
568U		ካገቢዎች ስራዎች ስራ		ገ-4
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-4
		ካጊኮ 1.671 ካገቢዎች, ሂ. ካ. 9.00		
569U - 570U		ከገቢ		ገ-4
ቶ - ቶ		ከገቢ		ገ-4
571U		ካገቢዎች ስራዎች ስራ		ገ-5
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-4
572U	2209	ካገቢዎች ስራ ስራ		ገ-5
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራ		ገ-5
573U	2209	ከገቢ		ገ-5
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-5
574U		ካገቢዎች ስራዎች ስራ		ገ-4
ቶ		ገቢዊ ስራዎች ስራዎች		ገ-4
		ካጊኮ 1.730 ሂ. ካ. 9.20		

575Ա - 576Ա	հոյն	Լ-4
բ - բ	հոյն	Լ-4
577Ա - 578Ա	հոյն	Լ-4
բ - բ	Շիկեկ ԳԱՂԱՔՆ ՍԻՍ	Լ-4
579 - 611	ԶԱՆԱԶԱՆ Լ-Լ ԳՐԵՐՈՎ ԱՆՈՐՈՇ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ Դ.Ի ԴՐԱՄՆԵՐ	

ԳԱՇՏԻ ԳՐԵՐԸ ԽԱՌՆՈՒԱԾ ԴՐԱՄՆԵՐ

612Ա	ԿՏԸՆԴ	Թ-4
բ	Անորոշ	Տ-4
613Ա	ԿՈՍՏ	ՀՈՑ
բ	Շիկեկ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Թ-4
	Կշխ. 1.4780 Հ. Կ. 9.06	Տ-4
614Ա	ԿՈՍՏ	ՀՑ
բ	Շիկեկ Ի ԳԱՂԱԳՆ	Լ-4
615Ա	Կ	ԹԱԳ ՀՈՑ
բ		Լ-5
616Ա	ԿՈՏԸՆԴՆ	ՀՈՑ
բ	Շիկեկ Ի ԳԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ	Տ-4
617Ա		ԹԱԳՈՐ ՀՈՑ
բ	Շիկ	ԻՍ
618Ա	ԿՈՍՏԸՆԴՆ ԹԱԳՈՐ	ՀՈՑ
	ԱՂԱԳՆ ՍԻՍ	Տ-4
	Կշխ. 1.6430 Հ. Կ. 9.00	

ԹԱԳԱԻՈՐԸ ԶԻՈՎ ԶԱԽ ԴԱՐՁԱԾ

619Ա	Անորոշ
բ	Անորոշ

ՅԵՏ ՌՈՒԲԵՆԵԱՆԻ ՆՄԱՆՈՂ ԴՐԱՄՆԵՐ

620Ա	Անորոշ
բ	Անորոշ

621Ա
Բ

Կշխ 1.445 Հ. Կ. 7.22
Անորոշ
Անորոշ
Կշխ 1.2420 Հ. Կ. 7.6

ԱՆՈՐՈՇ ԴՐԱՄՆԵՐ

622 - 636

Մաշած անորոշ դրամներ որ կը պատկանին
այս դրամագիւտին

**AN IMPORTANT FIND OF COINS PERTAINING
TO CONSTANTINE III, LEVON THE TYRANT
AND CONSTANTINE IV OF CILICIA**

ZAREH BEDOUKIAN

About ten years ago, a find, consisting of 636 coins, was bought in Constantinople. It remains uncertain as to when and where the find was originally located. The find then became the property of a New Yorker, Mr. Gevrekian. At present, only a small part of it remains in the possession of both Mr. Gevrekian and the writer of this article.

The coins of this find were minted by the three kings of the last period of the Armenian Kingdom of Cilicia — Constantine III, Levon the Tyrant, and Constantine IV — who ruled from 1344 to 1373. A study of the find results in certain revisions of the history of the time these kings were in power. It can also be asserted that the royalty minted coins that contained little silver, and were therefore discrepant in value with reference to other silver coins.